EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

LAUSUNTO

17.4.2024

Pertti Rauhio
Eduskunnan hallintojohtaja
Inga Luukko
Suunnittelupäällikkö

Tarkastusvaliokunnalle

K 7/2024 vp Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2023

Eduskunnan kanslian toimintayksiköt saavuttivat kanslialle vaalivuodeksi 2023 asetetut tavoitteet hyvin. Tavoiteasettelu ja toteutumisen arviointi perustui näkökulmaan siitä, miten kanslian tuottamat palvelut vastaavat kansanedustajien työn tarpeisiin. Tilinpäätöksen osalta huomionarvioista on, että kanslian 62,91 miljoonan euron suuruiset toimintamenot kasvoivat edellisvuodesta 5,80 miljoonaa euroa eli 10,2 %. Ennakoimattomasta rakennushankkeesta johtuen menot ylittivät talousarvion 1,79 miljoonalla eurolla käyttöprosentin ollessa 102,9 %.

Toimintakertomuksen laadinta

Kanslian johtoryhmä käsitteli toimintakertomuksen kokouksessaan 26.2.2024 ja 12.2.2024 se hyväksyi toimintakertomukseen sisältyvän sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman. 7.3.2024 kansliatoimikunta käsitteli ja hyväksyi toimintakertomuksen ja 14.3.2024 eduskunnan tilintarkastajat antoivat siitä lausuntonsa.

Valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaan Valtiokonttori antaa tarvittavat ohjeet kirjanpitoyksikköjen tilinpäätöksistä sekä niiden liitteistä ja laadinnasta. Näihin ohjeisiin sisältyy vuonna 2023 annettu ohje toimintakertomuksen laadinnasta, jota on sovellettu myös eduskunnan kanslian vuoden 2023 toimintakertomuksen laadinnassa.

Kanslian toiminta ja tavoitteiden saavuttaminen

Toimintakertomuksessa kanslian toimintayksiköt arvioivat vuodelle 2023 asettamiensa ja tulossuunnitelmaan kirjattujen tavoitteidensa toteutumista. Suurin osa toimintayksiköiden tavoitteista saavutettiin hyvin. Kanslian vuotta 2023 rytmittivät eduskuntavaalit, joilla oli oma vaikutuksensa

kanslian jokaisen toimintayksikön työhön. Vaalikauden taitteeseen ajoittuivat myös eduskunnan työjärjestyksen muuttaminen sekä valiokuntaoppaan, hallitustunnustelu- ja valiokuntaviestinnän sekä edustajien perehdytysohjelman uudistaminen. Muista suurista hankkeista mainittakoon eduskunnan kanslian vuosien 2024–2027 strategian valmistelu, eduskunnan turvallisuuteen liittyvä rakennushanke sekä vuosille 2023-2024 ajoittuvan työasemauudistuksen aloittaminen. Panostukset kokonaisturvallisuuden, varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan kehittämiseen jatkuivat.

Kanslian toiminnan vaikuttavuutta, tehokkuutta, tuotoksia ja laadunhallintaa on toimintakertomuksessa tarkasteltu ennen kaikkea siitä näkökulmasta, miten kanslian tuottamat palvelut vastaavat kansanedustajien työn tarpeisiin. Kanslia keskittyi vuonna 2023 varmistamaan sujuvan vaalikauden vaihteen ja perehdyttämään uuden eduskunnan työhönsä. Tämä sujui hyvin ja uusi perehdytysohjelma sai edustajilta kiitosta. Kanslialle osoitetut tehtävät kyettiin hoitamaan laadukkaasti annettujen resurssien puitteissa. Kiristynyt julkinen talous haastaa kuitenkin eduskunnan kansliaa edelleen arvioimaan, kehittämään ja tehostamaan omaa toimintaansa. Tätä työtä ohjaa kanslian perustehtävän ohella myös kanslian uusi strategia, jonka keskeisinä painopisteinä ovat vahvan, kansanvaltaisen demokratian edistäminen sekä eduskunta hyvänä työpaikkana.

Vuonna 2022 uudistettu riskiarvionti painottui vuonna 2023 jatkuvuuden hallintaan. Painopiste oli jo tunnistettujen riskien päivittämisessä sekä hallintakeinojen toteutuksen seurannassa. Tavoitteena on kytkeä riskienhallinta tehokkaammin osaksi arjen johtamistyötä. Tätä tukevat osaltaan osallistava toteutustapa sekä sitä tukeva tietojärjestelmä. Kyberturvallisuuden suhteen vuosi 2023 oli rauhallinen. Tietotekniset kontrollit toimivat eikä merkittäviä tietoturvapoikkeamia esiintynyt. Tietosuojan kehittäminen jatkui osana turvallisuusjohtamisjärjestelmää ja riskienhallintaa. Ilmoittajansuojelulain edellyttämä sisäinen ilmoituskanava otettiin keväällä käyttöön myös eduskunnan kansliassa. Mm. rajatusta soveltamisalasta johtuen ei ilmoituksia vuoden 2023 aikana tehty.

Kestävä kehitys ja vastuullisuus

Kanslian toiminnan vastuullisuutta on kuvattu vuodelta 2023 laaditussa vastuullisuusraportissa, joka viedään kansliatoimikunnan käsittelyyn 2.5.2024. Raportin laatiminen liittyi Valtiokonttorin käynnistämään valtion vastuullisuusraportointihankkeeseen, jossa kirjanpitoyksiköitä on kehotettu laatimaan omat vastuullisuusraporttinsa yhteisen raportointikehikon eli YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteiden pohjalta. Tavoitteena on tulevina vuosina sisällyttää vastuullisuusraportointi osaksi tilinpäätösraportointia.

Eduskunnan kanslia keskittyi omassa raportissaan kuvaamaan työtä vastuullisen kuluttamisen, rauhan ja oikeudenmukaisuuden sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. Vuodelta 2023 voidaan mainita esimerkiksi eduskunnan energiansäästötoimien toteuttaminen, kiertotalouden edistäminen, vastuullisuuden huomioiminen hankinnoissa, demokratian edistämisen ja hyvän työyhteisön nostaminen kanslian uuden strategian painopisteiksi, eduskuntatiedon saatavuuden parantaminen sekä sukupuolten välisen palkkauksellisen tasa-arvon toteuttaminen.

Henkilöstö

Toimintakertomukseen on koottu oleellisimpia henkilöstöä koskevia tietoja ja tunnuslukuja. Niitä on käsitelty tarkemmalla tasolla vuoden 2023 henkilöstötilinpäätöksessä. Kanslian henkilöstön määrä oli vuoden lopussa 493 henkilöä, joista 51 oli kansanedustajan avustajia. Heidän tuottamiensa henkilötyövuosien määrä oli 480,7 ja henkilötyövuoden hinta oli 80 067 euroa/htv.

Keväällä 2023 toteutetun työtyytyväisyyskyselyn perusteella kanslian työtyytyväisyys on pysynyt hyvällä tasolla. Kyselyssä tuli kuitenkin ilmi huomattavan paljon epäasiallista käytöstä ja häirintää koskevia tapauksia. Näihin puuttumiseksi on kansliassa käynnistynyt vuonna 2024 hyvää työkäytöstä edistävä Seis!-kampanja.

Tilinpäätösanalyysi

Eduskunnan vuoden 2023 tilinpäätöksen tärkeimmät tunnusluvut ja selvitys pääasiallisista muutosten syistä ovat seuraavat:

1. **Eduskunnan kanslian toimintamenot olivat 62,91 milj. euroa.** Nousua edellisvuodesta oli 5,80 milj. euroa eli 10,2 %. Talousarviossa kanslian toimintamenoihin sisältyvät eduskunnan kanslian palveluksessa olevien kansanedustajien avustajien menot, joiden toteuma vuonna 2023 oli 2,46 milj. euroa. Avustajamenot laskivat vuoden 2022 tasosta 0,33 milj. eurolla kahdeksan uuden kansanedustajan siirryttyä ryhmäkansliamalliin vuoden 2023 aikana.
   - Suurimpana yksittäisenä syynä menojen kasvulle oli turvallisuusympäristön muutoksesta aiheutunut eduskunnan varautumiseen liittyvä rakennushanke, jonka kustannukset vuonna 2023 olivat 2,19 milj. euroa.
   - Henkilöstökulut kasvoivat 1,37 milj. eurolla, mistä noin 1,1 milj. euroa aiheutui virka- ja työehtosopimusten mukaisista palkankorotuksista.
   - Suurina kertaluonteisina erinä olivat hallitusneuvottelut (0,89 milj. euroa), työasemauudistuksen aloittaminen (0,66 milj. euroa) sekä painokonehankinta (0,16 milj. euroa), yhteensä 1,71 milj. euroa.
   - ICT-käyttöpalvelujen sekä patentti-, lisenssi- ja käyttöoikeusmaksujen kustannukset kasvoivat merkittävästi, 0,49 milj. eurolla.

2. **Eduskunnan kanslian toimintamenot ylittivät talousarvion 1,79 milj. eurolla käyttöprosentin ollessa 102,9 %.** Ylitys selittyy kokonaisuudessaan yllä mainitulla rakennushankkeella, johon ei ollut talousarviossa varauduttu. Muut ennakoimattomat erät voitiin kattaa muualta kanslian toimintamenoista syntyneillä säästöillä. Kanslian osastojen/toimintayksiköiden sitovista määrärahoista ylittyivät valiokuntasihteeristön, hallinto- ja palveluosaston, turvallisuusosaston, tarkastustoimen ja tietosuojavastaavan määrärahat. Kansliatoimikunta käsitteli ja hyväksyi ylitykset kokouksessaan 14.12.2023.

3. **Eduskunnan kanslian toimintamenoista maksetut palkkamenot henkilösivukuluineen ilman kansanedustajien avustajien palkkoja ja ulkopuolisten palkkioita olivat 34,20 milj. euroa**, mikä on 1,75 milj. euroa (5,4 %) enemmän kuin vuonna 2022. Palkkamenojen kasvuun vaikuttivat etenkin virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset (huhtikuussa 2023 maksettu 12,2 %:n tai vähintään 500 euron kertaerä sekä virkamiesten 3,5 %:n ja avustajien 5,1 %:n palkankorotus 1.5.2023). Myös työnantajan henkilösivukulut nousivat hieman. Tehtyjen henkilötyövuosien määrä kasvoi noin neljällä henkilötyövuodella virkakunnan osalta.

4. **Eduskunnan menot (ilman arvonlisäveroja ja eduskunnan oikeusasiamiestä) olivat 102,30 milj. euroa**, mikä on 8,41 milj. euroa (9,0 %) enemmän kuin vuonna 2022.

5. **Eduskunnan menot jokaista suomalaista kohden olivat noin 18 euroa.**

Eduskunnan kirjanpitoyksikössä vuoden 2023 talousarvioon varatut määrärahat ylittyivät kansanedustajien toimintamenojen, eduskunnan kanslian toimintamenojen sekä eduskuntaryhmille maksettavan avustajatuen osalta. Kansliatoimikunta hyväksyi ylitykset ja käsitteli niiden syyt kokouksessaan 8.2.2024. Kaikkien muiden talousarviomomenttien määrärahat riittivät.

Liite:

Eduskunnan kanslian vuoden 2023 toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat